

Kristen Michal
Peaminister
Eesti Vabariigi Valitsus

Meie: 12.11.2024 nr 1-3/71/2024

Pöördumine seoses huntide küttimise peatamisega

Lugupeetud härra peaminister Kristen Michal

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) pöördub Teie poole, et juhtida tähelepanu kasvava hundipopulatsiooni ja suurenevate kahjude probleemile, mis mõjutab otseselt maapiirkondade inimeste turvalisust ja elukvaliteeti. Viimaste otsuste kohaselt on alanud hundijahi hooaeg ajutiselt peatatud kuni 4. detsembrini, mis süvendab juba niigi keerulist olukorda. Huntide arvu kasv ning riigipoolse sekkumise puudumine on tekitanud tõsise ohu põllumajandusloomadele, ettevõtetele ja ka inimestele, külvates maapiirkonna elanike seas sügavat muret ja ebakindlust oma igapäevase turvalisuse suhtes.

Eesti lambakasvatusektori arengukava järgi oleks pidanud 2023. aastal murtud lammaste hulk jääma alla 650. Paraku ei ole riik suutnud huntide arvukust kontrolli all hoida, millel on põllumajandustootjate vaates väga ränk tagajärg. Keskkonnaameti andmetel tapsid hundid eelmisel aastal Eesti põllumajandustootjate karjadest 1411 lammast, mis on enam kui kaks korda rohkem kui prognoositud. Täna kajastab meedia kiskjarünnakuid pretsedenditu tihedusega ning maapiirkondade elanikud väljendavad oma ärevust ja hirmu, nende normaalne elurütm on häiritud. Ka meie organisatsiooni laekub igapäevaselt teateid ja mureavaldusi, mis viitavad akuutsele ohule nii kari- ja koduloomadele kui ka inimestele.

Suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskava järgi on Euroopas sagenenud huntide rünnakud ka inimeste vastu, mida soodustavad huntide sagedasem liikumine inimasustuse lähedal ja inimeste suurem kontakt metsloomadega. Eestis on tänavu rekordiline arv hundipesakondi — 39 pesakonda, ja järgmiseks aastaks prognoositakse kuni 47 pesakonda, mis tähendab, et kokkupuuteid huntidega võib veelgi lisanduda. Need igapäevased kohtumised ning hundirünnakud eluruumide lähedal peaksid meid tõsiselt mõtlema panema selle üle, mis saab edasi.

Samas on reguleeritud küttimine taganud suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskavas ettenähtud taseme, hoides loomade arvukust miinimumtaseme kohal. Nii Keskkonnaamet kui ka Eesti Jahimeeste Selts kinnitavad, et hundid elavad Eestis hästi ning nende arv on kasvanud, viidates tasakaalustatud looduskaitse- ja jahireguleerimispraktikale, mis tagab ökosüsteemi jätkusuutlikkuse. Seega on seireandmed ja nende kogumise viis tõestanud end usaldusväärsetena.

Küttimine aitab hoida hundikarjade arvukust suuruses, mis vähendab konkurentsi toidu pärast. Nii välditakse olukordi, kus hundid laienevad toitu otsides asulatele ohtlikult lähedale, sest see hoiab nende loomuliku territooriumi piisavalt suure ja stabiilsena. Lisaks aitab kontrollitud populatsioon tagada tugevamate ja tervemate karjade ellujäämise. Liiga suure populatsiooni korral kannatavad nooremad ja nõrgemad hundid ka sagedamini haiguste all ning otsivad suurema tõenäosusega kergemat saaki – kari- ja koduloomi.

Raskust lisab asjaolu, et hiljutine muudatus suurkiskjate rünnakute hüvitamise korras piirab loomakasvatajatele makstavaid kompensatsioone. Huntide tekitatud kahjude hüvitamine on väga piiratud. Kehtiv regulatsioon näeb ette, et ainult esimese rünnaku puhul hüvitatakse kahju täies ulatuses; alates teisest rünnakust peab loomakasvataja osa kuludest ise kandma, ning neljanda ja järgneva rünnaku puhul kahjusid enam ei kompenseerita. See olukord asetab loomakasvatajad ebaõiglasesse positsiooni, kus nad kannatavad korduvate rünnakute tagajärjel majanduslikku kahju ilma riigipoolse toetuseta. PRIA andmetel on lammaste arvukus alates 31.12.2023 vähenenud tänaseks lausa 15%, mille üheks põhjuseks on sagenenud huntide rünnakud.

Hukkunud loomadega tegelemine on tootjate jaoks igal juhul valus, ent eriti jõuetuks teeb olukord, kus tuleb aastakümnete jooksul tehtud aretustöö tulemusi soolikajuppide kaupa kokku korjata ja teha seda teadmises, et homme päev tuleb veel hullem. Hundid nimelt ei võta loomakasvatajalt aastas korra kümnist, vaid võtavad nii kaua kui võtta on. Ent riik on enda vastutuse tagajärgedega tegelemises miinimumini viinud, mis tähendab, et toiduahela lõppohver ei ole lammas, vaid talunik.

Probleemne on ka erilubade väljastamise ja nende kehtivuse küsimus. Erilubasid küll väljastatakse, kuid nende kehtivusaeg on piiratud jahiajaga, mis ei võimalda tootjal nuhtlusisendiga efektiivselt tegeleda. Rünnakute vältimiseks soovitatakse kariloomad ööseks lauta viia, kuid märkimisväärne hulk loomapidajatest on mahetootjad ning maheregulatsioon nõuab loomadele väljas käimise võimalust. Lisaks ei võimalda tagantjärele eriloa väljastamine samuti nuhtlusisendiga efektiivselt toime tulla, sest tagantjärele on pea võimatu kindlaks teha konkreetne kiskja, kes loomi ründas. Neil põhjustel oleme teinud pöördumise ka Kliimaministeeriumile, et võimaldada seadusandlikult ründel olevat kiskjat küttida. Kliimaministeeriumi sõnutsi on ettepanek aga vastuolus nende põhimõtetega. Keeldumise põhjuseid tõi Kliimaministeerium välja kaks. Esimesena usaldamatus põllumajandustootjate vastu, sõnades et sellisel juhul ei ole võimalik tuvastada, kas suurkiskja hukati meelevaldselt teda metsas kohates või tabati ta põllumajandusloomade rünnakult. Teisena toodi eitava põhjusena välja operatiivselt hädaolukorras hukatud huntide küttimislubade planeerimise keerukust. EPKK ei saa tootjate esindajana taoliste mugavuspõhjustega rahulduda ning võimalikest lahendustest kergekäeliselt loobuda. Siinkohal toonitame, et ametnikkond peab sellistes küsimustes käituma vastavalt kodanike huvidele ning isiklikele sümpaatiatele tuginemine on kategooriliselt taunitav.

Mitte keegi ei soovi, et ummikseisu lahendavaks katalüsaatoriks saaks inimohver. Kui täna on huntide arvukus nii palju kasvanud, et nad tungivad asulatesse toitu otsima, siis kui kaugel on päev, mil meie metsade tippkiskja kergeks saagiks saab varsa või lamba

asemel inimlaps? Praegusel kursil on suur tõenäosus, et olukord eskaleerub ning päädib traagikaga. Kes võtab sellisel juhul vastutuse ning kuidas kavatsetakse tegevusetust põhjendada – kas seireandmete usaldusväärsuse äkiline kahtluse alla seadmine on avalikkuse jaoks ammendav vastus?

Huntide populatsiooni piiramine on kriitilise tähtsusega maapiirkondade inimeste, kari- ja koduloomade jaoks ning ökosüsteemi jätkusuutliku tasakaalu seisukohalt. Riigil tuleb kiirkorras leida olukorrale lahendus, sest toidutootjatel ja maapiirkondade elanikel puuduvad hetkel võimalused kiskjarünnakutega toimetulemiseks. Ennetusmeetmete tõhusus väheneb proportsionaalselt huntide populatsiooni kasvuga. Õiglane hüvitussüsteem puudub. Kuid kaugeltki olulisim argument on lihtne: **maal elavatele inimestele peab olema tagatud elementaarne turvatunne!** Palume, et astuksite sammud maapiirkondade elanike turvalisuse ja heaolu tagamiseks, toetades poliitikat, mis aitab kaitsta nii kariloomi kui ka kohalikke elanikke huntide rünnakute eest. Eelkõige ootame poliitilist tahet ja otsuseid, mis annavad signaali, et maapiirkondade turvalisus on tõepoolest riigi prioriteet ka tegudes. **Palume, et riik kasutaks võimalust tegutseda enne, kui kiskjarünnakud nõuavad esimese inimese.**

Loodame väga teie mõistvale suhtumisele ja oleme valmis igakülgselt koostööks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kerli Ats
Juhatuse esinaine
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Koopia: Regionaal- ja põllumajandusminister Piret Hartman
Koopia: Riigikogu maaelukomisjon